

Gebiedsplan Noord

Agniesebuurt en Provenierswijk

Blijdorp, Bergpolder en Liskwartier

Oude Noorden

31 maart 2016

Met algemene stemmen vastgesteld door gebiedscommissie Noord op 31 maart 2016

Marianne de Bever
Ina Chabot
Theo Coşkun
Djiwan Ganga
Liselotte de Haan
Menno Heetveld
Jonathan Hoang
Mohammed Menouar
Hüsniye de Roock
Thomas Roskam
Matthijs Sandmann
Elske Schreuder
Leonie van Staveren
Martijn van der Valk
Sam Vooren

De teksten in dit gebiedsplan zijn van :
Han van Dam
Gebiedsmanager voor
Blijdorp, Bergpolder & Liskwartier
Oude Noorden
E.j.vandam@rotterdam.nl
M 06 22222576
Meer informatie is bij hen te verkrijgen.

Jacco Bakker
Gebiedsmanager voor
Agniesebuurt & Provenierswijk

E.j.bakker@rotterdam.nl
M 06 22222490

Foto's: Johannes Odé

Vooraf

Voor u ligt een vernieuwd gebiedsplan Noord. De gebiedscommissie Noord heeft in 2014 direct na haar aantreden een gebiedsplan gemaakt, dat hetzelfde jaar door de gemeenteraad is vastgesteld. Nu, twee jaar later, halverwege de raadsperiode, wordt het gebiedsplan herschreven of zoals dat tegenwoordig heet: ge-update. Daarvoor zijn drie redenen. Het plan was niet meer op alle punten actueel, de gebiedscommissie heeft een meer gedetailleerd beeld van wat er allemaal speelt en Noord kan nu beter aansluiten op stedelijke programma's die de afgelopen jaren zijn gestart.

Het gebiedsplan bevat, net als in 2014, een aantal prioriteiten voor geheel Noord en drie plannen voor drie (combinaties van) wijken:

- Agniesebuurt en Provenierswijk
- Blijdorp, Bergpolder en Liskwartier
- Oude Noorden.

Toelichting foto voorkant

Op 28 april 2015 werd de skatepool aan het Soetendaalseplein in gebruik genomen. Als wens naar voren gebracht door een bewoner tijdens de participatie rondom het opknappen van de buitenruimte langs de Rotte. Ook op initiatief van bewoners zijn er lessen verzorgd en extra stepjes aangeschaft, te leen bij de duimdrop op het Johan Idaplein. Door deze inspanningen maken veel kinderen uit de kop van het Oude Noorden gebruik van de skatepool.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1 Noord	7
1.2 Prioriteiten voor Noord	7
1.3 Uitvoering collegeprogramma	9
1.3 Participatie	10
2. Gebiedsplan Agniesebuurt en Provenierswijk	12
2.1 De ambitie	12
2.1.1 Typering van het gebied	12
2.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen	12
2.1.3 Scores wijkprofiel	13
2.1.4 Ambitie Agniesebuurt en Provenierswijk	13
2.2 De doelen	14
2.3 De aanpak	14
2.3.1 Strategieën	14
2.3.2 Opgaven	16
3. Gebiedsplan Blijdorp, Bergpolder en Liskwartier	17
3.1 De ambitie	17
3.1.1 Typering van het gebied	17
3.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen	17
3.1.3 Scores wijkprofiel	18
3.1.4 Ambitie Blijdorp, Bergpolder en Liskwartier	19
3.2 De doelen	19
3.3 De aanpak	19
3.3.1 Strategieën	19
3.3.2 Opgaven	21
4. Gebiedsplan Oude Noorden	22
4.1 De ambitie	22
4.1.1 Typering van het gebied	22
4.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen	22
4.1.3 Scores wijkprofiel	23
4.1.4 Ambitie Oude Noorden	23
4.2 De doelen	23
4.3 De aanpak	23
4.3.1 Strategieën	23
4.3.2 Opgaven	25

1. Inleiding

1.1 Noord

De ligging van het gebied, de nabijheid van het centrum met alle voorzieningen, de goede uitvalswegen en OV-voorzieningen, maken dat Noord een aantrekkelijke woonlocatie is in Rotterdam. Noord heeft bovendien een breed aanbod van winkels, horeca, scholen en andere voorzieningen.

Noord ontleent zijn aantrekkingskracht voor een belangrijk deel ook aan **cultuurhistorische waarden**. Denk aan rijksmonument de Hofpleinlijn, het gerechtsgebouw en de voormalige gevangenis aan de Noordsingel, het beschermd stadsgezicht Blijdorp-Bergpolder, Diergaarde Blijdorp, het Van Maanenbad en de vele karakteristieke panden. Ook de Statensingel, Berg- en Noordsingel en de Spoor- & Provenierssingel (onderdeel van het singelplan van Rose) dragen bij aan de kwaliteit van het gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich de laatste paar jaar als een aantrekkelijke en gewaardeerde stad. Noord deelt bovenmatig in die populariteit. De interesse om in Noord te wonen is groot, niet alleen in Blijdorp maar ook nieuwe woningen aan de Raephorststraat in het Oude Noorden zijn snel verkocht. Het wijkprofiel 2016 laat een stijging zien van het vertrouwen in de toekomst van de stad. Noord biedt in die stad aantrekkelijke, authentieke en diverse woonbuurten. Daarnaast kent Noord een levendigheid door culturele activiteiten en evenementen op verschillende grote en kleine, bijzondere en charmante locaties.

1.2 Prioriteiten voor Noord

De gebiedscommissie heeft in 2014 voor de gehele raadsperiode een zestal prioriteiten gesteld. Op een aantal van de prioriteiten zijn door de gemeente met de partners mooie resultaten geboekt. Op andere onderdelen ligt nog een grote opgave.

Veiligheid

Een veilige wijk is de eerste voorwaarde voor een succesvol gebied. Het wijkprofiel 2016 laat een beeld zien waarbij de objectieve criminaliteitscijfers een verbetering laten zien, maar tegelijkertijd het gevoel van veiligheid achteruit gaat. Naar de precieze oorzaken van deze tegengestelde ontwikkeling wordt nog nader onderzoek gedaan, maar de conclusie moet zijn dat veiligheid een belangrijk thema is en blijft in Noord.

We zien vooral in de Provenierswijk, de Agniesebuurt en het Oude Noorden een toename in de ervaren overlast van drugs, jongeren en burens, en wellicht in het verlengde daarvan een toename van de angst voor bedreiging, geweld en mishandeling. Binnen het begrip drugsoverlast is het vandaag de dag, naast overlast van drugsverslaafden, vooral de handel in drugs die als overlastgevend wordt ervaren. We horen van bewoners in met name het Oude Noorden dat zij regelmatig drugsdeals signaleren of menen te signaleren. Ook zonder directe overlast, willen ze niet langer accepteren dat dit in hun woonomgeving aan de orde is. Helaas kent Noord een behoorlijk aantal jongeren die in de stad maar ook daarbuiten actief zijn in de drugshandel. Hun aanwezigheid zorgt voor negatieve rolmodellen. De kans is groot dat andere jongeren, broertjes, zich laten verlokken door 'snel geld' en status in plaats van school en werk. Drugs- en Jeugdoverlast zijn de hardnekkige problemen. Het blijft noodzakelijk dat politie en gemeente alert zijn en adequaat reageren.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente en de veiligheidspartners vol in te zetten op het verhogen van de veiligheid in Noord. Daarnaast adviseert ze een speciale aanpak om de economie rond drugs in het Oude Noorden terug te dringen op basis van een gedegen analyse.

Hofpleinlijn

De voormalige Hofpleinlijn is het icoon van Noord. De potentie van het lange gebouw wordt steeds zichtbaarder. De bogen tussen de Teilingerstraat en de Bergweg zijn prachtig gerestaureerd en de bedrijvigheid in dit stuk van Noord neemt per dag toe. Ook station Bergweg is een parel die schittert aan het Eudokiaplein, klaar om in gebruik te worden genomen als fijne horecacek. Het gebruik van het dak is juridisch met de eigenaren geregeld en dit najaar wordt het over de hele lengte waterdicht gemaakt. Het is dan klaar voor ingebruikname voor Zomerhofkwartier (ZOHO), Agniesebuurt, Eudokiaplein, Bergpolder en Liskwartier. We complimenteren diegenen die met de nodige inspanningen dit resultaat hebben bereikt!

Met de afronding van het eerste deel van de restauratie en het waterdicht maken van het dak is Noord er nog niet. Het noordelijke deel verkeert in steeds slechtere staat waardoor ook

de leefomgeving in de aanliggende straten er niet beter op wordt. De corporaties hebben vanuit het Rijk de opdracht dit gebouw te verkopen waardoor renovatie voor dit deel en ook het gebruik van het dak onzeker is. Initiatieven voor gebruik van het dak, verbeteren en vergroenen van de omgeving stuiten op deze onzekerheid. Het afmaken van de restauratie van het noordelijk deel en de ingebruikname van het dak is dan ook de opgave voor de komende periode.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente en de partners om de komende twee jaar ook het noordelijke deel van de Hofbogen te restaureren, initiatieven mogelijk te maken om het dak te gaan gebruiken en de aanliggende straten/trottoirs passend in te richten.

Cultureel klimaat

Noord is een gebied met veel culturele evenementen. Deze trekken een breed publiek en hebben een positieve uitstraling op het wonen en werken. Ook opvallend is dat er in Noord veel cultureel ondernemers zijn gevestigd. Het geeft het gebied een bijzonder imago. Ook voor de lokale behoefte worden er veel activiteiten rond kunst, cultuur en ontmoeting voor en door bewoners en ondernemers uit Noord georganiseerd. Kortom, een rijk en evenwichtig aanbod. Noord profiteert van de inspanningen die zijn gedaan op het gebied van kunst, cultuur en evenementen. Het lukt tot nu toe om deze inzet op peil te houden en de creatieve sector in Noord aan ons te binden. Nieuwe cultureel ondernemers vestigen zich of staan op en ontwikkelen aantrekkelijk aanbod.

In het Zomerhofkwartier vinden spannende events plaats en programmeren partijen vernieuwend aanbod. 't Klooster en De Nieuwe Banier ondersteunen culturele activiteiten. De parken in Noord zijn steeds meer in trek voor (culturele) evenementen en ook de potentie van de Rotte wordt nu in een meerdaags festival gebruikt. Zeker voor de parken geldt dat er een balans moet zijn tussen het gebruik voor evenementen enerzijds en het dagelijkse gebruik en de effecten op de naaste omgeving anderzijds. Zo vond het grootste deel van de respondenten, in onze digitale meningspeiling betreffende evenementen in het Vroesepark, drie evenementen per jaar 'wel mooi'.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente om ook de komende jaren het culturele klimaat in Noord verder te versterken.

Luchtkwaliteit

De lucht die bewoners en bezoekers van Noord inademen is vervuild. Dit geeft gezondheidsschade. Het besluit tot uitbreiding van de milieuzone voor Noord is volgens de berekeningen –in het bijzonder voor de Schiekade/ Schieweg- een stap voorwaarts in de verbetering van de luchtkwaliteit. Stimuleren van het gebruik van de fiets door prettige en veilige fietsroutes en goede fietsparkeermogelijkheden levert hier ook een bijdrage aan. In Noord zijn veel initiatieven op het gebied van groen, duurzaamheid en circulaire economie. Hergebruik, zelfbeheer van groen, zonnepanelen, creatieve oplossingen voor ontharding en waterberging; allemaal ideeën die in Noord op een warm onthaal kunnen rekenen. Juist dit groeiende bewustzijn over het belang van schone lucht, meer groen, meer ruimte voor de fietser maakt Noord blijvend aantrekkelijk als woon- en verblijfsgebied.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente om de komende jaren het gebied Noord verder te verduurzamen en initiatieven op dit vlak te ondersteunen.

Opgeknapte Hofbogen in de Vijverhofstraat

Armoede

Met een aantal bewoners gaat het niet goed in Noord, er is sprake van fikse sociale problematiek. Eén van de uitingsvormen is armoede. In het wijkprofiel 2016 zien we een toename van het aantal bewoners met een laag huishoudinkomen. Andere cijfers¹ laten zien dat bijna één vijfde (9.090 personen, waarvan 4.240 kinderen tot 18 jaar) in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum leeft. Er is vaak meer aan de hand; een laag opleidingsniveau, beperkte kennis van de Nederlandse taal, gezondheidsproblemen en schulden. We horen over een groeiende groep (jonge) alleenstaande moeders waar het niet goed mee gaat. We zien een netwerk van diverse partijen haar uiterste best doen de gevolgen van armoede te verzachten en vooral kinderen te ondersteunen bij een goede start van hun leven. Burgerinitiatieven, gericht op onderlinge ondersteuning, betere taalbeheersing, schuldhulpverlening of juist het voorkomen van schulden, kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren en dienen bij gebleken effect een structurele plek te krijgen in het welzijns- en zorgaanbod.

Daarnaast zien we nog een andere opgave. In het netwerk tussen wijkteam, corporaties, zorgpartijen, de welzijnsaanbieder Noorderbreedte, andere maatschappelijke organisaties en informele partijen zien we nog geen vloeiend samenspel en nog niet het onderling vertrouwen dat het netwerk effectief laat samenwerken. Vroegtijdige signalering wordt bemoeilijkt door regelgeving omtrent privacy en de vele aannames daaromtrent, waardoor situaties te laat en verder 'ontspoord' bij de juiste partijen terechtkomen. Deze situatie is ontstaan door de recente veranderingen in de zorg en welzijn. Het vraagt het nu een investering in dat netwerk, gericht op verbreding, vertrouwen en effectiviteit. Een inspanning waarvoor nu nog niemand verantwoordelijk lijkt te zijn.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente om creatief en innovatief dat netwerk van bestaande en nieuwe zorg- en welzijnsaanbieders te initiëren, te faciliteren en te coördineren en daarbij een belangrijke rol te geven aan sociale ondernemers en bewoners uit Noord zelf. Zo blijven budgetten ook binnen de wijkeconomie.

Jeugd

Vertrouwen in de stad is vertrouwen in de jeugd. Kinderen en jongeren moeten gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Het is cruciaal in te blijven zetten op talentontwikkeling. Zodat het beste in kinderen en jongeren wordt bovengehaald, vaardigheden worden aangeleerd en er zelfvertrouwen wordt opgebouwd. Op die manier leggen we een stevige basis voor een goede toekomst. Dat vraagt wel om een breed aanbod en een goede aansluiting tussen de domeinen school, vrije tijd en thuis. Een vierde domein heeft zich aangediend in de vorm van de virtuele, digitale wereld.

Het behalen van een startkwalificatie is een must voor een goede kans op de arbeidsmarkt en een goede toekomst. Dat betekent dat we jongeren en hun ouders goed moeten ondersteunen in hun schoolloopbaan: van voor- en vroegschoolse educatie naar basis- en voortgezet onderwijs. Dit gebeurt met coaching en mentorprojecten, het snel signaleren van schooluitval, maar ook bijvoorbeeld met een programma als Kies Precies. We zien in het wijkprofiel 2016 een goede trend in het aantal voortijdig schoolverlaters en de startkwalificatie, maar we zijn er nog lang niet. Daarom juichen wij elk project of initiatief op dat vlak toe.

Een belangrijke rol is nu weggelegd voor de nieuwe welzijnsaanbieder Noorderbreedte, die in samenwerking met de Couleur Locale partijen vorm en inhoud moet (blijven) geven aan een gezamenlijk pedagogisch klimaat, taalbeheersing, binding met de wijk, gezondheid en het vergroten van weerbaarheid van kinderen en jongeren. Maar ook sportverenigingen zijn een belangrijke partner, in het nieuwe welzijn misschien wel meer dan ooit. Een goede infrastructuur begint bij een aanbod dat kinderen en jongeren op een laagdrempelige manier bekend maakt met sport, zoals Noord Sport, maar ook de clinics van Excelsior4all, de schoolsportverenigingen en initiatieven zoals Rotterdam Sharks. Daarnaast zal de gemeente sportverenigingen moeten faciliteren om de gewenste doorstroming ook op te kunnen vangen.

De gebiedscommissie adviseert de gemeente om de komende jaren voor Jeugd en Welzijn door middel van wijkprogramma's het netwerk te versterken, door samenwerking een sluitende aanpak te realiseren en aan te sluiten op vernieuwende initiatieven.

1.3 Uitvoering collegeprogramma

Op een aantal belangrijke onderwerpen heeft Noord de afgelopen twee jaar kunnen deelnemen in stedelijke programma's en programma's met Europese subsidies.

Vanuit het programma **Kansrijke Wijken** neemt de gemeente extra maatregelen om in het Liskwartier en het Oude Noorden meer kansrijke bewoners vast te houden en aan te trekken.

¹ Regionaal inkomens onderzoek 2013

Het vergroenen van stenige straten is in Noord onder bewoners een veel gehoorde wens en behoefte die sterk bijdraagt aan de leefbaarheid. Concrete projecten in het Oude Noorden worden uitgevoerd als onderdeel van het **programma Vergroening**.

Het **Nieuw Rotterdams Welzijn** biedt de stedelijke kaders voor de flinke sociale opgave in het gebied. Veel bewoners leven in armoede en ook met een deel van de jeugd gaat het nog niet goed.

Het programma **Eenzaamheid** werft o.a. vrijwilligers om 75-plussers te bezoeken en zo mogelijk om het aanwezige isolement op te heffen.

Ook het programma **Rivieroevers**, de aanpak **winkelstraten**, het **fiets-** en **parkeerplan** en de aanpak voor de verbetering van de **luchtkwaliteit** zijn voor Noord belangrijk.

Uit het URBACT-programma krijgt Rotterdam Europese **Life+** subsidie om investeringen rond **klimaat bestendigheid** in de **buitenruimte** in de Agniesebuurt te doen.

In het Zomerhofkwartier investeert de gemeente via een **hefboombudget in een plintenstrategie**. Deze gezamenlijke investering met de woningcorporatie zorgt voor verlevendiging van een aantal plinten in het gebied.

1.3 Participatie

De update van het gebiedsplan Noord is tot stand gekomen met informatie uit ons netwerk, dat van de ambtelijke organisatie en mensen die we op verschillende manieren hebben gesproken of gevraagd hebben om input te geven. Bewoners, ondernemers, partners uit en betrokkenen bij Noord zijn de kenners en specialisten, zij begrijpen wat er speelt en welke opgaven er liggen.

Als commissie hebben we ons in twee jaar tijd goed weten 'in te werken' in de netwerken die Noord rijk is. Ook hebben we onze rol in het nieuwe systeem duidelijker gemaakt en zijn we goed aangesloten op beleid, planvorming en uitvoering. Iedere dag weer leggen we nieuwe contacten, leren we de Noordse netwerken beter (her)kennen en weten we daardoor wat leeft in buurten en wat kansrijke of problematische plekken of situaties zijn. Met deze signalen voeden we de gebiedsorganisatie, de clusters en de collega's in ons eigen netwerk of op het stadhuis. Goed aangesloten zijn op de buitenwereld en intern beleggen van deze signalen is, net als voor de ambtelijke organisatie, de kern van ons werk. Uit de vele adviezen die we gevraagd en ongevraagd hebben geleverd, blijkt de hoge participatiegraad in Noord. Ook via social media weten bewoners en de commissie elkaar steeds beter te vinden; de facebookpagina van de gebiedscommissie heeft sinds de oprichting in mei 2014 inmiddels 800 volgers en is een steeds interactiever wordend participatiemiddel. Ook de contacten die we hebben dankzij de ruim 300 bewonersinitiatieven tot nu toe leveren ons een inzicht op wat er leeft in de gebieden. Op 7 november 2015 organiseerden we een speciale dag, Initiatiefrijk Noord, waarop ideeën konden worden besproken en aanvragen ingediend. Dat was een groot succes en heeft ons doen besluiten dit elk halfjaar te herhalen. Speciaal op groengebied komen op ons initiatief verschillende partijen met groene expertise en interesse met enige regelmaat bij elkaar om te overleggen over beheer en onderhoud van het groen in Noord. Dit zijn o.a. bewoners met openbaar groen in zelfbeheer, vertegenwoordigers van de nutstuinen, maar ook vertegenwoordigers van Stadsbeheer. Dit gezamenlijk overleg, de Groentafel, levert een beter gedragen groenbeheer op.

Voor deze update hebben we een aantal extra zaken ondernomen. Per gebied organiseerden we inlooppmomenten, gekoppeld aan de reguliere gebiedscommissievergadering. Daarnaast voerden we veel gesprekken met bewoners, ondernemers en partners om (nieuwe) informatie te vergaren en beelden uit te wisselen over de wijken op bepaalde onderwerpen. Met behulp van prikkelende stellingen op social media lokten we 4 weken lang reacties uit van Noorderlingen om gevoel te krijgen bij de afwegingen waarmee we te maken hebben. Dit leverde waardevolle informatie over keuzen in bijvoorbeeld buitenruimte (groen versus parkeren) of horeca in de buurt (levendigheid versus overlast). Via de reguliere, maar vooral social, media communiceerden we van december 2015 tot en met maart intensief over de update van ons gebiedsplan. Hierin riepen we mensen op hun inbreng te doen of stelden we onderwerpen aan de orde die relevant zijn voor Noord.

De 3 inloophbijeenkomsten leverden ons weer nieuwe contacten en informatie op. De gesprekken met alle betrokken bewoners, ondernemers en partners leverden ons in veel gevallen bevestiging op.

Op basis van de inbreng van meer dan 100 bewoners die deze inloopbijeenkomsten bezochten, 40 organisaties met wie we gesprekken voerden en meer dan 400 reacties op onze wekelijkse stellingen zijn we tot deze update gekomen. Juist door deze informatie zijn wij in staat een goed gebiedsplan voor 2017 en 2018 op te stellen.

Als gebiedscommissie zullen we de komende jaren wederom in gesprek zijn met bewoners, ondernemers en partners van Noord om samen te blijven werken aan het gebied.

De eerste editie Picnic Island 2015

2. Gebiedsplan Agniesebuurt en Provenierswijk

Levendige stadswijken

2.1 De ambitie

2.1.1 Typering van het gebied

De Provenierswijk en de Agniesebuurt zijn (met iets meer dan 4.500, respectievelijk 4.000 inwoners) van oudsher levendige stadswijken. Door de tijd heen - het bombardement in 1940, de wederopbouw, de stadsvernieuwing, de sluiting van de Hofpleinlijn en de vernieuwing van het Centraal Station - is die levendigheid altijd gebleven. De wijken zijn vooral door hun ligging en mooie randen geliefde en succesvolle stadswijken voor wonen, werken en cultuur. De stedenbouwkundige opbouw van beide wijken is contrastrijk: brede singels en wegen zoals de Noord-, Proveniers- en Spoorsingel en de Schiekade omsluiten meer besloten stadsstraten. Het bombardement van 1940 heeft de Agniesebuurt in tweeën gedeeld. Het zuidelijke deel is in de wederopbouw ingevuld met grote schoolgebouwen, kantoren en bedrijven in het Zomerhofkwartier. De Agniesebuurt heeft daardoor nu twee gezichten. Verder laat ook de ontwikkeling van de spoorwegen een contrast zien. Enerzijds het vernieuwde Rotterdam Centraal, een internationaal station, grote publiekstrekker en een belangrijke stimulans voor toekomstige ontwikkelingen. Anderzijds de Hofpleinlijn, een rijksmonument, beeldbepalend in het geheugen van de bewoners, geen spoorlijn meer, maar nu in ontwikkeling naar een nieuwe functie.

Ondernemers Jager en Janssen spreken hun overburen over de hofbogen en de straat

2.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen

Sterk

Positief is de ligging van Provenierswijk en Agniesebuurt. Midden in de stad, op loopafstand van Rotterdam Centraal. Deze bijzondere ligging leidt ertoe dat voor bewoners en bedrijven de Randstad bij hun voordeur begint en Parijs op slechts drie uur reizen ligt.

Ook de aanwezigheid van karakteristieke vooroorlogse architectuur is voor beide wijken een sterk punt. De stedenbouwkundige opzet met de singels en woningtypologie maakt de Provenierswijk een sterke wijk om te wonen, werken of te verblijven. Voor de Agniesebuurt zijn het buurtkarakter en de centrale ligging sterke punten. Er is een breed aanbod van aantrekkelijke horeca en onderwijsinstellingen in het gebied.

Zwak

In delen van de Agniesebuurt en in het binnengebied van de Provenierswijk rond de Jacob Loisstraat gaat het niet goed. Een concentratie van gestapelde huurwoningen met veel grote gezinnen die leven in sociale achterstand veroorzaakt door werkloosheid, armoede en schulden. In de Jacob Loisbuurt zijn veel kinderen en jongeren en tegelijkertijd weinig speelruimte. Bij Rotterdam Centraal is te verdienen aan de verkoop van drugs of de bemiddeling daarin.

De openbare ruimte in de Agniesebuurt kent veel achterstallig onderhoud. De straten zijn rommelig, wat uitnodigt tot vervuiling. In contrast met het nieuw ingerichte Ammersooiseplein blijkt pas hoe versleten en armoedig veel van de straten zijn.

Kansen

Het afronden van de werkzaamheden in de buitenruimte bij Rotterdam Centraal geeft aan de Provenierswijk een nieuwe entree. Het nieuwe plein en de Stationssingel maken de Provenierswijk nog aantrekkelijker.

De gemeente gaat de komende jaren de riolering in de Agniesebuurt vervangen in combinatie met de Rotterdamse Adaptatie Strategie (stedelijk beleid om Rotterdam klimaatbestendig te maken). De bestrating wordt vernieuwd en vergroend waar het kan. Deze aanpak is de uitgelezen kans om per straat met bewoners in gesprek te gaan, ze met hun burens en straatgenoten in contact te brengen en te verleiden actief te worden.

Een andere kans doet zich voor met sociale ondernemers in het Zomerhofkwartier. Hun sociale betrokkenheid bij de wijk, hun samenwerking en inzet brengt nieuwe vormen van welzijnswerk tot stand. Bewoners van de Agniesebuurt kunnen hiervan profiteren.

De kans voor een nieuwe invulling van de Hofbogen en de stations Hofplein en Bergweg is grotendeels verzilverd. Wel moet het proces nu nog worden afgemaakt. Het dak van de Hofbogen kan nu alleen gebruikt worden bij de beide voormalige stations. De rest wordt nog niet benut. Omwonenden en ondernemers staan te popelen om met hun ideeën aan de slag te gaan.

Bedreigingen

Het gedrag van groepjes jongeren in Jacob Loisbuurt en de omgeving van de Teilingerstraat zorgt nogal eens voor overlast. Dit probleem is al jaren aanwezig en blijkt lastig te doorbreken. Ondernemers en bewoners zijn slachtoffer van inbraak en vandalisme. Deze zaken ondermijnen het vertrouwen van bewoners, ondernemers en bezoekers in de positieve ontwikkeling van de wijken.

De organisatiewijzigingen op het gebied van welzijn en zorg hebben gevolgen voor de uitvoering in de Agniesebuurt en Jacob Loisbuurt. De welzijnsinstellingen hebben in een nieuwe samenstelling een start gemaakt, nieuwe medewerkers maken kennis met het werkveld en partijen moeten elkaar opnieuw vinden.

2.1.3 Scores wijkprofiel

De scores voor deze wijken geven ten opzichte van de afgelopen periode een redelijk stabiel beeld. De veiligheid is de laatste jaren objectief iets verbeterd, maar scoort nog onder het Rotterdams gemiddelde.

Agniesebuurt:

- De veiligheidsbeleving is iets verbeterd, terwijl de 'ervaren overlast' is verslechterd.
- De beleving van de openbare ruimte is verslechterd.
- De sociale index laat een lichte daling zien. Onderliggende thema's capaciteiten (dalende inkomens) en leefomgeving (wekelijks contacten) zijn gedaald, terwijl meedoen (vrijwilligerswerk en mantelzorg) is gestegen.

Provenierswijk:

- Een lichte verbetering van de gehele veiligheidsbeleving, terwijl de 'ervaren overlast' is verslechterd.
- De fysieke index is zichtbaar gestegen, voornamelijk door de afname NO2 concentratie onder de noemer 'milieu'.
- De 'milieu' beleving is aanzienlijk verslechterd, vooral veroorzaakt door geluidsoverlast door bedrijvigheid, verkeer en bouwwerkzaamheden.
- De sociale index is toegenomen. Dit is grotendeels toe te rekenen aan de stijging van beleving bij capaciteiten, meedoen en binding, maar ook door de algemene beleving van 'kwaliteit van leven'. Maar ook de objectieve cijfers laten een bescheiden verbetering van de sociale index zien.

2.1.4 Ambitie Agniesebuurt en Provenierswijk

De Provenierswijk is een karakteristieke woonwijk vanwege de sfeer die de panden en singels met zich meebrengen. De Agniesebuurt is een veerkrachtige stadswijk die door het Zomerhofkwartier verknoopt is geraakt aan het bruisende stadscentrum. Beide wijken ontwikkelen zich verder tot aantrekkelijke en evenwichtige wijken. Aantrekkelijk om er te

verblijven en te wonen, evenwichtig door de sociaal krachtiger bewoners die beter in staat zijn zich te redden.

2.2 De doelen

Vergroten van de betrokkenheid

De Agniesebuurt en de Provenierswijk zijn gebaat bij meer betrokkenheid van hun bewoners. Dat betekent meer goed opgeleide, actieve en zelfredzame bewoners die iets willen doen voor hun naaste omgeving en zich betrokken voelen bij de wijk.

Het ZOHO klimaat voor ondernemers

Het Zomerhofkwartier blijft dé plek in het Rotterdamse centrum voor creatieve ondernemers. Dit heeft ook een positieve uitstraling op de omgeving. De bebouwing is gevuld met creatieve - en maakondernemers die zorgen voor dynamiek en een aantrekkelijke uitstraling. De plinten van de gebouwen zijn open en levendig.

2.3 De aanpak

2.3.1 Strategieën

De aanpak in het gebied Agniesebuurt & Provenierswijk bestaat uit de volgende strategieën:

Talentontwikkeling

Kinderen en jongeren moeten de gelegenheid krijgen hun talenten optimaal te ontwikkelen. Op school, maar ook in hun vrije tijd, zoals bij sportverenigingen. In Agniesebuurt en Provenierswijk geldt dit nu zeker nog niet voor alle jeugd. Er is in de Agniesebuurt geen integrale programmering gericht op het gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Er zijn geen afspraken over een gezamenlijk pedagogisch klimaat. Eigenlijk ontbreekt het aan een gezamenlijke strategie in deze.

We zien hier wel betrokken (sociale) ondernemers en bewoners die een aanbod proberen te creëren dat aansluit bij de vraag van deze groep. Deze partijen uit de wijk verbinden zich voor langere tijd aan deze jongeren om ze 'stevig aan te pakken en aan het werk' te krijgen. We ondersteunen deze ondernemers met initiatievengeld om te starten, met contacten met andere partijen en de gemeentelijke clusters. Bij goede resultaten zien we graag dat deze initiatieven in aanmerking komen voor verdere financiering vanuit het cluster MO en W&I. Van de welzijnsaanbieder en het wijkteam verwachten we dat zij aansluiten bij en samenwerking zoeken met dergelijke initiatieven.

Voorzieningen

Om tegemoet te komen aan de sociale opgave zullen organisaties zoals Noorderbreedte, wijkteam, vraagwijzer, bewoners en (informele) partijen een vitaal netwerk moeten vormen. Juist in dit gebied kunnen de aanwezige sociale ondernemers een vernieuwende bijdrage hieraan leveren. Met elkaar kunnen zij zorgen voor een aantrekkelijk programma in de Huizen en Huiskamers van de Wijk, De Nieuwe Banier, de Propeller en de Waerschut. Inzet is nodig bij het tot stand brengen, onderhouden en functioneren van dit netwerk.

Sociaal ondernemersklimaat

De experimenteer aanpak in het Zomerhofkwartier doet zijn werk als vliegwiel voor vernieuwing. Initiatieven in de buitenruimte hebben geleid tot een grote meerjarige Europese klimaatsubsidie die het verbeteren van de buitenruimte in de gehele Agniesebuurt mogelijk maakt.

Met het oog op de langere termijn gaan Havensteder en gemeente dit jaar van start met een visie op ZOHO; welke ruimte moet er straks zijn voor wonen, voorzieningen en bedrijvigheid. Op de korte termijn is het noodzakelijk mogelijkheden te blijven bieden voor experimenten. Dit vraagt de komende periode opnieuw ruimte in regelgeving, in tijd en in ondersteuning (door extra middelen of capaciteit van de gemeente). Het vestigen van een 'Cambridge Innovation Center' achtige functie² voor sociale innovatie in het Zomerhofkwartier is een logische stap. Meer dan 20 ZOHO ondernemers werken aan sociale doelen in de Agniesebuurt. Deze partijen verrichten met relatief weinig middelen vernieuwende welzijnsinspanningen die het reguliere welzijnswijk zouden kunnen verrijken.

Veiligheid

Het Centraal Station en omgeving en de Schiekade zijn van oudsher plekken waar contact gezocht en gelegd wordt met drugsklanten. Deze problematiek is in meer of mindere mate altijd aanwezig. Het vraagt van politie en partners alert te zijn en indien nodig actie te ondernemen. Zomerhofkwartier en Teilingerstraat zijn plekken waar hangjongeren zich nogal

2 Het Cambridge Innovation Center (CIC) uit Boston begint een start-up hub voor innovatie bedrijven in Rotterdam.

eens manifesteren. Dit lijkt nu ook op orde, maar ook dit vraagt onderhoud en continuering van de inzet van Politie en Toezicht & Handhaving.

Een aantal sociale ondernemers coacht en ondersteunt enkele van deze jongeren richting opleiding en werk.

Buitenruimte

Met de rioleringsvernieuwing en cofinanciering van een Europese klimaatsubsidie, richten we de komende jaren alle buitenruimte in de Agniesebuurt opnieuw in. Daar waar mogelijk met extra groen en andere maatregelen zoals waterdoorlatende tegels, extra waterberging en het afkoppelen van de hemelwaterafvoeren van gebouwen. De herinrichting van deze straten is een goede aanleiding om actief bewoners te betrekken bij de inrichting en het vergroenen van hun eigen straat. We willen graag voor iedere straat een andere verfrissende aanpak kiezen. Uiteindelijk doel hierbij is de betrokkenheid en het eigenaarschap van bewoners te vergroten. In de ene straat kan dat door geveltuinten aan te leggen, in een andere straat door het inrichtingsplan te maken. Wij zien nog wel een 'Right To Challenge light' of een 'droomstraat' in het verschiet!

Rondom het Ungerplein maken bewoners zich hard voor een groene invulling van het plein. Deze voormalige benzinstationlocatie, waarvan de grond nog in bezit is van Esso, ligt er al ruim 20 jaar als een saai grasveld bij dat vooral dienst doet als hondenuitlaatplaats. Juist langs de drukke Schiekade kan een goede, groene inrichting erg bijdragen aan de leefbaarheid. Bewoners hebben hier zelf het initiatief genomen tot een plan en vragen de gemeente mee te werken aan de realisatie

Buurtbewoners tuinieren op het Zuster Hennekeplein

Wonen en woningvoorraad

Er zijn de komende jaren in de Provenierswijk en de Agniesebuurt geen grote nieuwbouwprojecten voorzien. In beide wijken is op kleine schaal verkoop van corporatiebezit, in klus- of andere verkoopvorm, aan de orde.

In het Zomerhofkwartier tekent zich iets anders af. Er is weer interesse van investeerders voor het gebied. Dat vraagt om een gezamenlijke visie, zodat de ontwikkelingen in de gewenste richting kunnen worden gestuurd. Vooruitlopend daarop zien wij voor ZOHO een mix van stedelijk wonen en bedrijvigheid als overgang tussen de woonmilieus van Noord en de dynamiek van het Centrum.

Toevoegen van woningen in ZOHO is wenselijk om te zorgen voor meer sociale controle en levendigheid buiten kantooruren. Ook zorgt een verscheidenheid van nieuwe woningen voor de instroom van goed opgeleide, actieve en zelfredzame bewoners.

2.3.2 Opgaven

De gebiedscommissie adviseert de gemeente er voor 2017 en 2018 voor te kiezen de volgende opgaven te realiseren:

Een gezamenlijke strategie van de gemeente en sociaal ondernemers om de hardnekkige problemen van/met een aantal **jongeren** aan te pakken. Ze moeten naar school, studeren of aan het werk of starten met ondernemen en dat lukt alleen met goede, stevige begeleiding en betrokkenheid van de ouders.

De omgeving van het **Centraal Station**, de Stationssingel en het Proveniersplein, moet worden heringericht, waarbij de overlast zoveel mogelijk wordt beperkt.

De ruimte die we bieden aan **sociaal ondernemers** en andere partijen in ZOHO en Agniesebuurt is een voorwaarde voor het continueren en vergroten van het succes. Dat vraagt van de gemeente aandacht van de diverse clusters in de vorm van capaciteit, expertise en financiële ondersteuning.

Voor het aanpakken van de **buitenruimte in de Agniesebuurt** moet een plan worden gemaakt, waarbij maximaal wordt ingezet op het betrekken van bewoners per straat.

3. Gebiedsplan Blijddorp, Bergpolder en Liskwartier

Wonen in een ideaal Rotterdam

3.1 De ambitie

3.1.1 Typering van het gebied

Dit gebied bestaat uit de woonwijken Blijddorp, Bergpolder en Liskwartier. In dit dichtbij het centrum, stations en uitvalswegen gelegen deel van de stad, wonen ongeveer 25.000 Rotterdammers. Het zijn wijken met karakter, mooie singels, rustige straten, groen en monumenten. Blijddorp en Bergpolder zijn inmiddels aangewezen als beschermd stadsgezicht. Het gebied kent een aantal waardevolle recreatieve voorzieningen voor een groot publiek zoals Diergaarde Blijddorp, het Vroesen- en Roel Langerakpark, het Van Maanenzwembad en diverse volkstuincomplexen. Langs het Noorderkanaal loopt de zogenaamde ecologische corridor en liggen ruim 100 woonboten. Blijddorpse Polder hoort ook tot dit gebied. Hier zijn vooral voorzieningen te vinden zoals de diergaarde en de stadscamping, die bezoekers uit heel Rotterdam en van buiten de stad trekken. Vooral in Bergpolder en in Blijddorp-Noord wonen relatief veel (hoogopgeleide) starters en studenten, het zijn echte startersbuurten. Het Liskwartier is van deze wijken de minst groene en heeft weliswaar een aantal brede, groene singels en lanen met particulier woningbezit, maar ook krappe binnenstraten met huurwoningen. Dat levert een zeer grote diversiteit van bewoners op, die veelal naast elkaar, maar niet echt samen leven. Er is vaak wel de wens samen te leven, maar hoogopgeleide ouders brengen hun kinderen toch vaak naar scholen buiten de wijk.

De bewoners zijn in het algemeen zeer zelfredzaam en initiatiefrijk op allerlei terreinen. Het gebied kent actieve Opzoomergroepen en een drietal bewonersorganisaties. In dit deel van Noord ligt ook de voormalige Hofpleinlijn, een markant, bijzonder rijksmonument waarvan het zuidelijk deel inmiddels is gerenoveerd, maar het noordelijke deel in slechte staat verkeert.

Vrijwilligers helpen bij het onderhoud in het Vroesenpark

3.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen

Sterk

De ligging nabij centrum, Centraal Station en uitvalswegen maakt het gebied bijzonder aantrekkelijk. Het heeft karakter, sfeer en ruimte. Er is veel particulier woningbezit; in zijn algemeenheid is het in dit gebied een sterk punt. Ook positief is de kracht van veel bewoners om hun eigen leven te leiden en actief te zijn in hun portiek, straat of buurt. Goede basis - en middelbare scholen trekken leerlingen aan uit de naaste omgeving, maar ook van verder weg. Blijddorp en Bergpolder zijn door hun ruimtelijke opzet aangewezen als beschermd stadsgezicht. De Diergaarde en het Vroesen- en Roel Langerakpark zijn belangrijke en waardevolle recreatieve voorzieningen.

Zwak

De onderhoudssituatie van de woningvoorraad is de laatste jaren verbeterd. Echter niet alle Verenigingen van Eigenaren functioneren goed. Dit leidt in een aantal gevallen tot minder

goed en slecht onderhoud. De parkeerdruk is hoog en de ruimte beperkt. Hier en daar is de buitenruimte sleets, bijvoorbeeld het Koningsveldeplein in het Liskwartier. De A20, Stadhouders-, Staten- en de Schieweg vormen barrières in en langs het gebied. Ook draagt het vele verkeer hier bij aan een slechte luchtkwaliteit en (verkeers)geluidsoverlast. In een aantal binnenstraten van Bergpolder en Liskwartier ligt een sociale opgave. Hier hebben bewoners te maken met werkloosheid, armoede en gebrekkige taalbeheersing.

Kansen

Een grote kans ligt in een nieuwe invulling en betekenis van de oude Hofpleinlijn en het voormalige Bergwegstation. De Hofbogen biedt al ruimte aan ondernemers en horeca maar kan juist in dit deel, wat verder weg van het centrum, van grote betekenis zijn voor de naaste omgeving. Initiatieven van bewoners, ondernemers, maar ook de gemeente voor (groen) gebruik van het dak, het vergroenen van de omgeving en/of verbeteren van de straten kunnen een impuls zijn voor de wijk.

In Bergpolder en Liskwartier heeft woningcorporatie Vestia bezit. Deze corporatie zal de komende tijd weer wat meer investeren in de kwaliteit van haar woningvoorraad. Als eerste zullen de PWS-blokken bij de De Savornin Lohmanlaan worden aangepakt. De Spoorpunt, gemeentelijk bezit aan het Insulindeplein, zal ook opgeknapt worden.

Bedreigingen

De portiekwoningen in Blijdorp en Bergpolder hebben hun beperkingen; ze zijn niet altijd aantrekkelijk voor jonge gezinnen omdat ze klein zijn en gehorig. Voor ouderen kunnen de trappen een belemmering vormen. En juist nu worden ouderen geacht langer zelfstandig thuis te blijven wonen. Er zijn in dit gebied weinig voor ouderen goed toegankelijke woningen (op de begane grond of met een lift). Steeds meer ouderen dreigen hierdoor in een isolement te raken of niet meer goed voor zichzelf te kunnen zorgen.

Bewoners in de Talmastraat maken met elkaar een buurttafel

3.1.3 Scores wijkprofiel

De scores van deze wijken zijn over de hele linie gelijk of beter dan het gemiddelde van Rotterdam. In het gehele gebied scoort de luchtkwaliteit slecht, maar vanwege de minder hoge concentratie NO₂ scoort dit nu iets beter. Opvallend in dit gebied, vooral in Bergpolder, is een verslechtering van zwerfvuil/ rommel op straat.

Een aantal opvallende scores in het wijkprofiel 2016 zijn:

Voor Blijddorp:

- Minder hondenpoep en betere kwaliteit van de bestrating
- Grotere tevredenheid met aanbod voorzieningen
- Aantal verkeersongevallen gestegen (en boven Rotterdams gemiddelde)
- Hoge ervaren binding met de buurt
- Contacten met burens en buurtgenoten onder het Rotterdams gemiddelde

Voor Bergpolder:

- Alle indexen zijn gestegen, vooral de beleving, de woonbeleving, de veiligheidsbeleving en de beleving algemene kwaliteit van leven
- Hogere tevredenheid over verschillende aspecten van de woning
- Wel meer 'ervaren overlast' door omwonenden, jeugd en drugs
- Daling contacten met burens en buurtgenoten

Voor Liskwartier:

- Veiligheids- en fysieke index stabiel
- Wel meer ervaren milieuoverlast
- Hogere tevredenheid over aanbod voorzieningen
- De sociale index vertoont een daling, vooral de stijging van het aantal bewoners met een laag huishoudinkomen is hierin opvallend

3.1.4 Ambitie Blijddorp, Bergpolder en Liskwartier

Het gebied Blijddorp, Bergpolder en Liskwartier blijft een aantrekkelijke, groene, veilige, rustige stedelijke woonwijk met sterke basisscholen en een zelfredzame bevolking.

3.2 De doelen

Een aantrekkelijke(r) woonomgeving

In 2018 is het gebied nog steeds aantrekkelijk. Meer actieve, goed functionerende Verenigingen van Eigenaren zorgen voor beter onderhouden woningen. Door het samenvoegen van woningen te stimuleren en faciliteren ontstaan ook grotere woningen. Bergpolder en Blijddorp-Noord behouden hun aantrekkingskracht voor studenten en starters.

Benutten van burgerkracht

In 2018 wonen meer ouderen langer zelfstandig. Initiatieven van bewoners en ondernemers worden gefaciliteerd. Bewoners met problemen zijn beter bekend met de mogelijkheden voor hulp en ondersteuning. Krachtige bewoners zijn actiever in hun buurt en ondersteunen andere buurtbewoners.

3.3 De aanpak

3.3.1 Strategieën

De aanpak in het gebied Blijddorp, Bergpolder en Liskwartier bestaat uit de volgende strategieën:

Buitenruimte

In deze wijken ligt voor de gemeente het accent op het gebied schoon en heel houden. Dat vraagt allereerst om alert, adequaat en effectief beheer met ruimte voor de inbreng en het initiatief van bewoners. De verslechtering wat betreft zwerfvuil en rommel op straat vraagt nu om aandacht en inzet.

Met een aantal reeds geplande investeringen worden delen van de buitenruimte op orde gebracht, zoals de Schepenstraat, de Statensingel, de Bergweg, enzovoort.

Het Vroesenpark en het Roel Langerakpark, worden zeer intensief gebruikt. Het is de achtertuin van veel Noorderlingen en Delfshavenaren. Ook zijn deze parken de laatste jaren steeds meer in trek bij evenementenorganisaties. Het incidentele gebruik voor evenementen levert in de huidige situatie teveel beperkingen op voor het dagelijks gebruik door wijkbewoners. Zo raakt de grasmat beschadigd, en neemt bijvoorbeeld de wateroverlast door verdichting toe. Een aantal investeringen in beide parken is dan ook noodzakelijk. Het intensieve dagelijkse gebruik vraagt nog twee andere zaken, nl. ervoor zorgen dat het voorzieningenniveau (toiletten in de zomer, afvalbakken) op peil is en een goede invulling van het gastheerschap, zodat gebruikers en bezoekers zich welkom en veilig voelen en ook weten wat van hen wordt verwacht.

In het Liskwartier moet het Koningsveldeplein opgeknapt worden. In 1999 is het plein tijdelijk ingericht in afwachting van duidelijkheid over het schoolgebouw. Nu deze voor de komende 10 jaar wordt ingevuld met ateliers voor kunstenaars, in 2017 de Richard Krajicek Foundation 20 jaar bestaat en het Koningsveldeplein de eerste Krajicek Playground in Rotterdam was, is

het moment daar! Het is van belang dat de nieuwe gebruikers van het schoolgebouw, en dan vooral de gebruikers op de begane grond, een verbinding aan willen gaan met het plein en de omgeving.

Een kindvriendelijke inrichting van de buitenruimte, mogelijkheden te spelen op pleintjes en brede trottoirs en goede veilige (fiets)routes zijn belangrijk om het gebied aantrekkelijk te houden voor gezinnen.

De parkeerdruk in dit gebied is hoog. Dat vraagt om slimme oplossingen en maatwerk. Ook het fietsparkeren vraagt steeds meer ruimte, aandacht en geld. Fietsendiefstal is en blijft een probleem; een aanpak start met een analyse. De vraag naar fietsnietjes en -trommels om je fiets dichtbij huis veilig te kunnen stallen, neemt alleen maar toe. Willen we het fietsgebruik faciliteren en tegelijk de straten niet tot verzamelplaats van oude fietsen laten worden, zal er ingezet moeten worden op regelmatige verwijdering van fietswrakken en weesfietsen, en het stimuleren van inpandige stallingen.

Ouderen

In dit gebied wonen veel ouderen in woningen die veelal in particulier bezit zijn. In Blijdorp en Bergpolder bestaat de woningvoorraad vooral uit portiekwoningen. Voor ouderen brengt dit, bij beperkte mobiliteit, het probleem van beperkte toegankelijkheid van de buitenwereld met zich mee. Het merendeel van de appartementen ligt op de 1e etage of hoger en is meestal slechts ontsloten via een trap. Aanpassen van (de toegankelijkheid van) woningen is vaak een kostbare zaak en niet altijd haalbaar. Hoe ouderen in deze situatie in staat zullen zijn om langer zelfstandig te wonen, is een actueel vraagstuk. De strategie op middellange termijn is het stimuleren van het tijdig nadenken over en tijdig kiezen voor een levensloopbestendige woning. Nu is vooral inzet noodzakelijk van partijen die de netwerken rondom ouderen, zorg- en hulpbehoevenden versterken en die de inzet van vrijwilligers, familie en buurtgenoten weten te organiseren.

Woningvoorraad

Voor (jonge) gezinnen is de woning vaak te klein. Vanaf eind 2015 is voor samenvoegen enige subsidie beschikbaar; er is € 100.000 beschikbaar en maximaal € 10.000 per aanvraag. Er is veel belangstelling voor deze subsidie; dit toont aan dat het stimuleren van samenvoegen een goede bijdrage kan leveren aan het behoud van (kansrijke) gezinnen.

In Bergpolder-Zuid is een koerswijziging gaande. Met het groot onderhoud van de PWS-blokken ligt het accent niet langer op het bieden van een wooncarrière in de buurt, maar op goede huisvesting voor de zittende bewoners.

Voorzieningen

Het voorzieningenniveau zit in deze wijken op of boven het Rotterdamse gemiddelde. Niet alles is direct naast de deur, maar veel is op fietsafstand. Van belang voor de aantrekkelijkheid van deze wijken is (het behoud van) de kwaliteit van de aanwezige basisscholen. In dit gebied zijn een aantal voetbalverenigingen die met wachtlijsten voor jeugd kampen. Hiervoor zou uitbreiding van de veldcapaciteit (bijvoorbeeld aan de Noorderbocht) een uitkomst bieden. In dit gebied functioneren de bewonersorganisaties als Huiskamer van de Wijk. Zij houden o.a. spreekuren en vormen daarmee een voorportaal voor de Vraagwijzer.

Zelfredzaamheid

Verreweg het merendeel van de bewoners is zelfredzaam, maar ook in dit gebied wonen mensen met problemen op het gebied van taal, werk en gezondheid. We zien dit vooral in delen van Bergpolder en Liskwartier. Een soepel werkend zorg- en welzijnsnetwerk van professionele en informele partijen zal ervoor moeten zorgen dat er tijdig gesignaleerd wordt en dat bewoners van de juiste hulp en zorg worden voorzien. Woningcorporatie Vestia is een belangrijke partner hierin, met haar achter-de-voordeur-aanpak. De Vraagwijzer moet bekend en toegankelijk zijn.

Faciliteren

Juist in dit gebied wonen veel bewoners met ideeën en initiatieven. Het is een grote opgave voor de overheid om hen de ruimte te geven deze initiatieven tot wasdom te laten komen. Voorbeelden hiervan zijn de Right-to-Challenge Schepenstraat, de Droomstraat Berkelselaan en de vele groene initiatieven zoals de Groenpool Noord. Door hierbij aan te sluiten en er gebruik van te maken zullen kwaliteit en beleving van de buitenruimte verder toenemen.

3.3.2 Opgaven

De gebiedscommissie adviseert de gemeente er voor 2017 en 2018 voor te kiezen de volgende opgaven te realiseren:

Intensief beheer van **Vroesen- en Roel Langerakpark**, voor zowel evenementen als dagelijks gebruik. Investeren in een evenementbestendige grasmat en waterhuishouding, zodat het incidentele gebruik voor evenementen geen negatieve gevolgen heeft voor het dagelijkse gebruik. Het voorzieningenniveau voor dagelijks gebruik in het buitenseizoen van 1 april tot 1 oktober (afvalbakken, toiletvoorziening enz.) verbeteren. Invulling geven aan een goed gastheerschap,

In gebruik nemen van de voetbalvelden op de **Noorderbocht** zodat meer kinderen en jongeren kunnen gaan sporten.

Inzet op maatregelen die het **ouderen** mogelijk maken langer zelfstandig thuis te kunnen wonen en inzetten op voorkomen van eenzaamheid.

Versterken van de keten en het netwerk op gebied van **welzijn en zorg**. Goed verbinden van vraagwijzer en wijkteam met andere partners in het gebied, zoals corporaties, bewonersorganisaties en informele partijen.

Groot onderhoud van het **Koningsveldeplein** in 2017. Dit plein in het Liskwartier is de enige buitenruimte van formaat in het Liskwartier. In 1999 is het tijdelijk ingericht in afwachting van duidelijkheid over het schoolgebouw. Het schoolgebouw krijgt nu een invulling voor de komende 10 jaar in de vorm van atelierruimte. Het zou een mooi, groen plein kunnen worden waar bewoners elkaar ontmoeten, kinderen en jongeren kunnen spelen en sporten.

Kinderen uit het Liskwartier kunnen nu honkballen op het Koningsveldeplein

4. Gebiedsplan Oude Noorden

Leven in een spannende stadswijk

4.1 De ambitie

4.1.1 Typering van het gebied

De oude volkswijk het Oude Noorden zit vol diversiteit en tegenstellingen: jong, oud, rijk, arm, studenten, kunstenaars, ondernemers en winkeliers wonen en werken er naast en met elkaar. De 17.000 bewoners vormen samen een bont gezelschap. Er zijn relatief veel éénpersoonshuishoudens en éénoudergezinnen. Er wonen in het Oude Noorden veel kwetsbare mensen, mensen die moeite hebben met rondkomen en met diverse sociaal-psychische problemen waardoor het lastig is regie over hun eigen leven te hebben. De wijk kent veel bewoners die zich actief inzetten voor hun straat, buurt of binnenterrein. Zo heeft de Kop van Noord zijn eigen bewonersvereniging, net als het Pijnackerplein. Het Noordplein biedt ruimte aan evenementen als de Rotterdamse Oogstmarkt. Winkels, horecagelegenheden en kleine bedrijfjes zijn volop aanwezig op de Noorderboulevard, Benthuizerstraat en Bergweg. In het gebied Zwaanshals/Zaagmolenkade draait het om food, fashion en design, met creatieve winkels en aantrekkelijke horeca. De economische en recreatieve potentie van de Rotte wordt steeds meer aangeboord. De Mozaïek en 't Klooster zijn de Huizen van de Wijk. De PI Noordsingel (voormalige rechtbank en gevangenis) wordt de komende jaren ontwikkeld tot een groen wooncomplex. Het imago is verder verbeterd, waardoor de wijk in trek is bij nieuwe (kansrijke) bewoners.

4.1.2 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen

Sterk

Het Oude Noorden is authentiek. En sinds de veiligheid wat meer op orde is, is ook het imago van deze wijk sterk verbeterd. Het Oude Noorden wordt gezien als the place to be. De oude, soms nog 19^e eeuwse, bebouwing zorgt voor karakter en sfeer en is aantrekkelijk voor de moderne stadsbewoner. Pareltes zijn pleinen als het Pijnacker- en Brancoplein, evenals de soms verscholen binnenterreinen. Ook de historie geeft aanleiding om trots te zijn op het Oude Noorden. De wijk kent een grote diversiteit aan bewoners en -nog belangrijker- bewoners ervaren die mix in het algemeen als positief. In de afgelopen jaren is er een cultuur van samenwerken ontstaan tussen gemeente, corporaties, professionals, ondernemers en actieve bewoners, met goede resultaten op allerlei vlakken.

Zwak

Er is sprake van ernstige, vaak complexe, sociale problematiek op het gebied van werk, taalbeheersing en gezondheid. Het aantal huishoudens met een laag huishoudinkomen is verder gestegen en het Oude Noorden behoort wat dat betreft nu bij de top 10 in Rotterdam. Drugshandel en overlast van en door drugs is een bekend en hardnekkig fenomeen in het Oude Noorden. De overlast die daarmee van oudsher op straat en in de horeca gepaard ging is de afgelopen jaren verminderd. Deels komt dat doordat werkwijze en werkterrein zijn veranderd en verlegd, bijvoorbeeld naar Zuid-Limburg. Desondanks is de drugshandel een nog steeds aanwezige en voor bewoners zichtbare bedrijfstak, nooit ver weg, veel geconstateerd en helaas een perspectief voor jongeren.

Deze twee zaken vormen samen de andere kant van het Oude Noorden, een gevaarlijke combinatie.

Kans

Het gebied heeft van zichzelf nog veel potentie die verder ontwikkeld kan worden met de PI Noordsingel, de Rotte en het Noordplein. Het winkelgebied, zowel Benthuizerstraat, Noorderboulevard als Zwaanshals/Zaagmolenkade is aantrekkelijk voor een breed publiek van binnen en buiten Rotterdam. Vanwege karakter, sfeer en imago kiezen mensen weer bewust om in het Oude Noorden te willen wonen. De instroom van wat meer draagkrachtiger bewoners versterkt het economisch draagvlak voor allerlei voorzieningen. Daarnaast is het van belang dat minder draagkrachtige bewoners ook van deze instroom profiteren.

Bedreiging

Er ligt een grote sociale opgave op het gebied van armoede, schulden, werk, taalbeheersing en gezondheid. Deze is alleen maar toegenomen. En tegelijkertijd zien we dat door bezuinigingen en de decentralisaties de effectiviteit van het netwerk op gebied van welzijn en zorg is verminderd. Het is dan ook de vraag of het gaat lukken onze ambitie van sociale stijging te realiseren.

4.1.3 Scores wijkprofiel

Een aantal opvallende scores in het wijkprofiel 2016 zijn:

- De veiligheidsbeleving is gedaald. Er wordt meer overlast ervaren door/van drugs, jongeren en omwonenden.
- Meer bewoners ervaren geweld en bedreiging als een buurtprobleem, terwijl de objectieve cijfers zijn verbeterd.
- De verhuisgeneigdheid is gestegen tot 29%.
- Het percentage bewoners met een laag huishoudinkomen is gestegen naar 37%.
- Er is ook een verdere stijging waarneembaar in de percentages van mensen die zeggen problemen soms niet op te kunnen lossen, zich vaak hulpeloos te voelen en weinig controle over dingen te hebben. Tegelijkertijd zijn er iets meer mensen die zeggen tevreden te zijn met de kwaliteit van hun leven.

4.1.4 Ambitie Oude Noorden

Het Oude Noorden is een vitale, spannende stadswijk vol ondernemerschap, creativiteit en diversiteit. Dat trekt nieuwe bezoekers en bewoners. Het is ook een wijk die met haar voorzieningen bewoners, jong en oud, ondersteunt en aanmoedigt. Dat leidt tot sociale stijging. Het Oude Noorden wil deze sociale stijgers vasthouden.

4.2 De doelen

Een aantrekkelijk en divers voorzieningenniveau

In 2018 biedt het Oude Noorden ruimte aan sfeervolle activiteiten op pleinen, en aan vele kleine bewonersinitiatieven en evenementen die het cultureel klimaat versterken. De menging van wonen, werken (ateliers, werkplaatsen e.d.) en voorzieningen (winkels, horeca, e.d.) is een kracht die behouden moet blijven.

Meer sociale stijgers blijven in het Oude Noorden wonen

Bewoners die zich ontwikkelen, blijven meer in het Oude Noorden wonen. Bewoners participeren meer in de samenleving door (vrijwilligers)werk. Meer jongeren hebben een startkwalificatie.

Meer kapitaalkrachtiger en/of hoger opgeleide instromers

Karakter, sfeer en imago van het Oude Noorden trekt nieuwe actieve bewoners aan met organiserend vermogen en betrokkenheid bij straat en buurt.

4.3 De aanpak

4.3.1 Strategieën

De aanpak in het gebied Oude Noorden bestaat uit de volgende strategieën.

Cultureel klimaat

Het Oude Noorden heeft een sterke aantrekkingskracht op creatieve mensen en op mensen die houden van kunst en cultuur. Deze kwaliteit willen we verder versterken door ruimte te bieden aan kunstenaars en creatieve ondernemers om te werken, voor voorstellingen, exposities en (kleinschalige) evenementen. Het aanbod van evenementen bevat voor ieder wat wils. De rol van faciliterende overheid is hierbij van groot belang. Middels gebiedspromotie versterken we dit aantrekkelijke, culturele imago.

Actieve moeders helpen bij activiteiten in de Mozaïek

Participatie en zelfredzaamheid

Bewoners krijgen de zorg, ondersteuning en hulp die zij nodig hebben om in de samenleving te participeren. Het kan gaan om het zetten van stappen op weg naar vrijwilligerswerk, het arbeidsproces of om het verbeteren van de regie op het eigen leven. Daarnaast gaat het ook om voorkomen van problemen, zoals schulden bij jongeren. Het gaat hier om de professionele inzet van wijkteams en wijknetwerken en het verder verbinden van krachtige burgers aan degenen die hulp behoeven.

In het Oude Noorden zijn twee Huizen van de Wijk, 't Klooster, in beheer bij bewoners, en de Mozaïek, in beheer bij de welzijnsaanbieder. Beide moeten de werk- en ontmoetingsplek van professionals en bewoners worden. De ontwikkeling van het Jan van der Ploeghuis tot een nieuw concept van zorg, welzijn en participatie, De Ploeghof, stagneert momenteel. Indien dit concept met de huidige partners niet tot stand kan komen, is de vraag aan de orde, gezien de kwetsbaarheid van de bewoners, welke inzet qua welzijn en zorg hier noodzakelijk is en met welke partners.

Talentontwikkeling

Kinderen en jongeren krijgen de gelegenheid hun talenten optimaal te ontwikkelen. Op school, maar ook bij sportverenigingen en in andere vrijetijdsbesteding. Dit gebeurt door het uitvoeren van een breed gezamenlijk programma van scholen, jeugdwerk en andere partners, zowel binnen als buiten op de pleinen. In dit programma staan het gezamenlijke pedagogisch klimaat, de ouderbetrokkenheid, de taalbeheersing en taalvaardigheid, binding met de wijk en het vergroten van de weerbaarheid centraal. Het resultaat is te zien in het gedrag van kinderen op school en op straat. Van groot belang is ook om ouders en kinderen goed te ondersteunen in hun schoolloopbaan. Het gaat daarbij om de hele schoolcarrière: van voor- en vroegschoolse educatie naar basis- en voortgezet onderwijs. Continueren van de effectieve aanpak is nu van groot belang om de resultaten vast te houden.

Economisch klimaat

Het Zwaanshals en de Zaagmolenkade hebben zich ontwikkeld tot een aantrekkelijk winkelgebied met goede horeca. De Noorderboulevard, de traditionele winkelstraat voor de dagelijkse boodschappen, is vanwege de eigendomsstructuur een kwetsbare winkelstraat. De gemeentelijke aanpak voor winkelstraten richt zich op de Noorderboulevard in eerste instantie op de vorming van een winkeliers-/ondernemersvereniging. De komst van een supermarkt is een noodzakelijke aanvulling op het winkelbestand.

Kansrijke Buurt

Met een aanbod van nieuwbouw, kluswoningen, transformatie en verkoop van corporatiewoningen lukt het nieuwe draagkrachtiger bewoners aan te trekken. Het programma Kansrijke Wijken richt zich daarop. Zo ontstaat in en rond de Bloklandstraat en Blommerdijkselaan een buurt met meer krachtige en zelfredzame bewoners. Het verder ondersteunen van deze ontwikkeling kan door goede, samenhangende interventies in de buitenruimte. Door het gebied tussen Blommerdijkselaan, omgeving van 't Klooster en Dansschool en Bloklandstraat af te maken ontstaat er net als eerder in de Kop van Noord en de omgeving van het Pijnackerplein een buurt met een grotere betrokkenheid bij leefomgeving, burens en buurtbewoners. Het programma Vergroening zet in op vergroenen van de Louwerslootstraat en de omgeving van de Hildegardiskerk. De Bloklandstraat moet in zijn totaliteit worden heringericht, van Bergweg tot Zwaanshals. Het plein voor basisschool C 70 dient nog aangepast te worden, zodat het dagelijkse gebruik door schoolkinderen en jeugd uit de buurt niet conflicteert met het woongenot van de nieuwe omwonenden. Voor de Blommerdijkselaan maken bewoners een plan voor een nieuwe inrichting. Een deel van de voormalige Dansschool Wuysters, het particuliere deel, staat al jaren onbeheerd en te verkrotten. Het gemeentelijk deel is al jaren in beheer bij een kunstenaarscollectief. De gemeentelijke lijn is het pand, zowel het gemeentelijke als het particuliere deel, als één geheel te verkopen. Het is goed te onderzoeken op welke wijze de huidige functionaliteit van atelierruimte behouden kan blijven, juist ook omdat deze aanwezigheid bijdraagt aan het culturele klimaat en de aantrekkelijkheid van het Oude Noorden.

Buitenruimte

Op de Bergweg wordt in 2016 het tramspoor en het riool vervangen. Dit is een uitgelezen kans voor meer groen en een veilige fietsroute. In toenemende mate pleiten bewoners voor een verbetering van de verkeersveiligheid voor fietsers in het Oude Noorden. Zaagmolenstraat en Noorderboulevard worden als onveilige obstakels ervaren. Het Noordplein biedt plaats aan evenementen, en krijgt met een aantal quick-wins een kleine upgrade. Tegelijkertijd moet er al vooruit gekeken worden naar een Noordplein als aantrekkelijk verblijfsgebied tussen de Rotte en de winkelgebieden Noorderboulevard en Zwaanshals/ Zaagmolenkade. Hierbij zijn de verkeersstromen, parkeerplaatsen en terrassen aan de orde.

De stichting Plezierrivier de Rotte stimuleert en bundelt partijen die de waarde en de mogelijkheden van de Rotte inzien en verder willen ontdekken en benutten. Voor het Oude Noorden is de Rotte van recreatieve betekenis, maar heeft ook een nog nauwelijks benutte economische potentie. Bereikbaarheid over het water van Noordplein e.o. kan een belangrijke impuls zijn voor de lokale horeca en winkels. Het gemeentelijke programma Rivieroevers is hierbij aangesloten en ontwikkelt een visie op de Rotte, zowel wat betreft de ruimtelijke aankleding als de waterkwaliteit als het gebruik. Het evenement Picnic Island laat wat dat betreft zien wat er allemaal mogelijk is.

Veilig

De veiligheid in het Oude Noorden is de laatste jaren sterk verbeterd, maar we zien in het wijkprofiel 2016 een behoorlijke daling in de veiligheidsbeleving. Deels wordt dat veroorzaakt door meer ervaren overlast van jeugd, omwonenden en drugs. In gesprekken hadden we dat al geconstateerd. Deels is het Oude Noorden te groot om je overal vertrouwd, bekend en gekend te voelen. Dan worden zaken soms eerder als buurtprobleem benoemd. Politie en partners moeten adequaat in blijven spelen op signalen, trends en gebeurtenissen. Ook zal het beter informeren van betrokkenen de beleving kunnen verbeteren. Tegengaan van jeugdoverlast blijft een prioriteit, door een combinatie van preventie en repressie, en tegelijkertijd door buurtbewoners en jongeren met elkaar in contact te brengen. Daarnaast is de aanpak van de drugseconomie noodzakelijk. Dit heeft verschillende dimensies, van het voorkomen van een aanzuigende werking voor jongeren tot het bestrijden van de handel op straat, tot het tegengaan van de plekken waar geld wordt witgewassen. Het signaal moet zijn dat het geen geaccepteerde bezigheid is.

4.3.2 Opgaven

De gebiedscommissie adviseert de gemeente er voor 2017 en 2018 voor te kiezen de volgende opgaven te realiseren:

Investeren in de **kansrijke buurt tussen Blommerdijkselaan en Bloklandstraat** door de buitenruimte te vernieuwen in de Bloklandstraat, de Louwerslootstraat en de Blommerdijkselaan, het plein rondom de Hildegardiskerk en de Louwersloot- en Bingenstraat te vergroenen en er tevens voor te zorgen dat de Dansschool wordt opgeknapt.

Inzetten op het terugdringen van de invloed van de **drugseconomie**.

Ontwikkelen van een visie op het **Noordplein** als aantrekkelijk verblijfsgebied aan de **Rotte**, ondersteunend aan het winkelgebied.

Versterken van de keten en het netwerk op gebied van **talentontwikkeling, welzijn en zorg**, door enerzijds Vraagwijzer en Wijkteam goed te verbinden met andere partners in het gebied, zoals corporaties, bewonersorganisaties en informele partijen zodat sociale problematiek tijdig en effectief wordt aangepakt en anderzijds het opstellen van een wijkprogramma zodat jeugd gezond, veilig en kansrijk kan opgroeien.

Goede, integrale herinrichting van de **Bergweg**, waarbij de verkeerveiligheid voor fietsers wordt verbeterd.

Actieve ouders van basisschool de Fontein

